

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk 23.050321
inlichtingen bij
doorkiesnummer

ARCHIEFEXEMPLAAR

AKKOORD			
MANAGER	DOMEIN MAN.	DIR	Portef. Houder

Ruimtelijke Ontwikkelingen

Bereikbare Stad

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Resultaat risicobeoordeling lood in de bodem
volkstuin Ons Ideaal

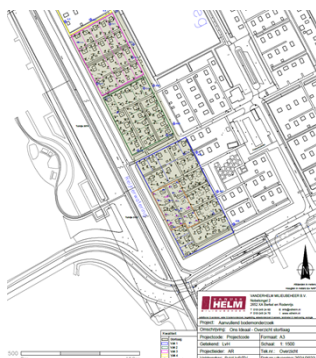
datum 23 juni 2023
bijlage(n) 1

Op veel plaatsen in Nederland zit lood in de bodem. Eeuwenlang is lood in de woonomgeving en bij industriële toepassingen gebruikt en soms terechtgekomen bij vuilstorten. Nieuwe inzichten leren ons dat blootstelling aan lood negatieve gezondheidseffecten kan opleveren voor kinderen van 0 tot 7 jaar. Jonge kinderen zijn gevoelig voor blootstelling door lood omdat zij het makkelijker in hun lichaam opnemen dan oudere kinderen en volwassenen. Voor oudere kinderen en volwassenen is het risico dan ook klein.

Als jonge kinderen in aanraking komen met grond waar lood in zit, kunnen ze worden blootgesteld aan kleine hoeveelheden lood. Jonge kinderen krijgen bijvoorbeeld via het hand-mond-gedrag makkelijk gronddeeltjes binnen. Als jonge kinderen te veel lood binnenkrijgen, kan dat een nadelig effect hebben op hun leervermogen. Voor oudere kinderen is het risico klein.

De provincie wil dat de blootstellingsrisico's aan lood voor jonge kinderen wordt beperkt. Hiervoor heeft ze beleidsregels voor lood in de bodem opgesteld. De provincie is gestart met de uitvoering van het project 'diffuus lood in de bodem' bij kinderspeelplaatsen en volkstuinen. Voor dit project zijn ook bodemonderzoeken gedaan naar de aanwezigheid van lood in de bodem op de Rijswijkse volkstuinen.

Uit een eerder vervolgaanvullend bodemonderzoek van 14 november 2022 bleek dat op de volkstuinlocatie Ons Ideaal een aantal tuinen is ingericht op de stortlaag van een voormalige vuilstort. Door vermenging van de stortlaag met de bovenste bodemlagen zijn bij 74 tuinen van Ons Ideaal in meer of mindere mate hogere loodgehalten aangetroffen. In figuur 1 is het gebied van de stortlaag waar in meer of mindere mate hogere loodgehalten zijn aangetroffen weergegeven.

Figuur 1-stortlaag diepte variërend tussen 0,5-1,0 m-mv

De resultaten uit het vervolg aanvullend bodemonderzoek zijn vergeleken met de gezondheidkundige advieswaarden voor lood in de bodem van de GGD en getoetst aan wat de Wet bodembescherming voorschrijft.

De gezondheidkundige advieswaarden van de GGD voor lood in de bodem bij volkstuinten zijn:

1. een gemiddeld loodgehalte in de bodem < 60 mg/kg ds. is een *voldoende* bodemkwaliteit;
2. een gemiddeld loodgehalte in de bodem van 60 mg/kg ds.- 260 mg/kg ds. is een *matige* bodemkwaliteit;
3. een gemiddeld loodgehalte in de bodem > 260 mg/kg ds. is een *onvoldoende* bodemkwaliteit.

Uit de vergelijking blijkt dat bij 11 tuinen van Ons Ideaal de loodgehalten zeer hoog zijn waardoor sprake is van een overschrijding van de wettelijke norm voor lood in de bodem. Bij 7 tuinen is er sprake van onvoldoende bodemkwaliteit en bij de overige tuinen varieert de bodemkwaliteit in *voldoende* (8 tuinen) en *matige* bodemkwaliteit (48 tuinen). De uitkomst van zeer hoog loodgehalten in de bodem was de aanleiding om voor de tuinen die zijn ingericht op de stortlaag een risicobeoordeling uit te voeren.

In de risicobeoordeling zijn aan de hand van de gegevens uit het bodemonderzoek de risico's berekend voor de mens (kinderen 0 – 7 jaar) in relatie tot het gebruik van de bodem en de risico's voor de natuur. Tabel 1 is een overzicht van de tuinen die in de risicoberekening zijn meegenomen. De tuinen zijn in het risicomodel getoetst aan een aantal uitgangspunten die vooraf zijn afgestemd met het RIVM. U leest in het bijgevoegde rapport Risicobeoordeling Ons Ideaal meer over de gehanteerde uitgangspunten.

Beoordeling	Tuinen
11 individueel te beoordelen tuinen	95 (1100), 96 (1101), 94 (1099), 93 (1098), 87, 88, 92, 99, h109, 110 en 121
7 gezamenlijk te beoordelen tuinen met onvoldoende kwaliteit	112 (1091), 97 (1088), 86, 98, 116, 120, 164
48 gezamenlijk te beoordelen tuinen met matige kwaliteit	136, 113 (1094), 89-91, 100, 111, 114, 115, 122-129, 150, 151, 153-158, 160-162, 165-169, 172-180, 182, 183, 185-188

Tabel 1 overzicht van de tuinen in de risicobeoordeling

Resultaat risicobeoordeling

Uit de risicoberekening blijkt dat van de 11 individueel te beoordelen tuinen waarbij sprake is van een overschrijding van de wettelijke norm, er bij 4 tuinen sprake is van onaanvaardbare humane risico's¹ door de blootstelling aan lood als kinderen aanwezig zijn. Dit betekent dat het blootstellingsniveau zodanig is dat dit negatieve effecten kan hebben op de gezondheid van kinderen. Voor volwassenen is geen sprake van onaanvaardbare humane risico's. Deze 4 tuinen zijn in tabel 2 in rood weergegeven. De overige 7 tuinen die individueel beoordeeld zijn, hebben een *matige* of *onvoldoende* bodemkwaliteit.

Verder blijkt uit de risicoberekening dat de 7 tuinen die uit het vervolg aanvullend bodemonderzoek naar voren kwamen als *onvoldoende* bodemkwaliteit nu een *matige* bodemkwaliteit als resultaat hebben (zie kolom 1 en 7 van tabel 2). Voor de overige 48 tuinen met *matige* bodemkwaliteit is het resultaat ongewijzigd.

De resultaten van de risicobeoordeling verschillen van de eerdere beoordeling zoals vermeld in het vervolg aanvullend bodemonderzoek. Dit komt doordat in het vervolg aanvullend bodemonderzoek een generieke beoordeling is uitgevoerd waarbij potentiële risico's zijn benoemd, terwijl in de voorliggende risicobeoordeling ook locatie specifieke aspecten zijn betrokken.

¹ Met onaanvaardbare humane risico's wordt bedoeld dat de blootstelling aan lood hoger is dan het maximaal toelaatbare risiconiveau voor de mens.

Tuin	Loodgehalte mg/kg d.s.	Gewas- consumptie	IQ- punt verlies	Dosis (µg/kg lg/d)	Fractie MTR lood [#]	Gezondheidskundige bodemkwaliteit ^{**}
95 (1100)	387	5%	2,9	1,96	0,70	Matig
96 (1101)	421	5%	3,1	2,13	0,76	Onvoldoende
94 (1099)	768	5%	5,3	3,88	1,39	Onvoldoende
93 (1098)	701	5%	5,0	3,54	1,27	Onvoldoende
87	428	5%	3,2	2,16	0,77	Onvoldoende
88	297	5%	2,3	1,50	0,54	Matig
92	450	5%	3,3	2,28	0,81	Onvoldoende
99	624	5%	4,5	3,15	1,13	Onvoldoende
h109	540	5%	3,9	2,73	0,98	Onvoldoende
110	420	10%	3,2	2,17	0,77	Onvoldoende
121	786	5%	5,3	3,97	1,42	Onvoldoende
7 tuinen met onvoldoende* kwaliteit	353	5%	2,7	1,78	0,64	Matig
48 tuinen met matige* kwaliteit	154	5%	1,2	0,78	0,28	Matig

Tabel 2: resultaat risicobeoordeling

Hoe gaan we om met deze resultaten?

Vanwege de aanwezigheid van onaanvaardbare humane risico's bij blootstelling aan lood is de aanpak van de loodverontreiniging bij 4 tuinen spoedeisend. Volgens de Wet bodembescherming betekent spoedeisend dat binnen vier jaar de verontreiniging moet worden aangepakt. In de tussenliggende periode worden afhankelijk van de situatie tijdelijke beveiligingsmaatregelen aanbevolen.

Omdat kinderen tot 7 jaar bij blootstelling gevoeliger zijn voor de nadelige effecten van lood is in overleg met de GGD en de provincie de aanbeveling om voor deze tuinen een tijdelijke gebruiksbepijking voor kinderen in te stellen, zowel voor betreding als gewasconsumptie. Wij nemen deze aanbeveling over. Het toezicht op deze maatregel is lastig te organiseren, dus deze maatregel kan alleen succesvol worden toegepast met medewerking van de betreffende tuinders en het verenigingsbestuur. Wij zijn daarom met het bestuur en de betreffende tuinders in gesprek.

Een ingrijpende maatregel die voor de betreffende tuinders geldt, is dat zij hun tuintjes niet meer mogen betreden. Wij kiezen voorsnog niet voor deze beveiligingsmaatregel omdat volwassenen minder gevoelig zijn voor loodverontreiniging. Daarbij zien wij dat de meeste tuinen op het volkstuincomplex zijn ingericht als siertuinen ten behoeve van verblijfsrecreatie. Hoe om te gaan met het kweken van gewassen is een aandachtspunt dat wij meenemen in het gesprek met de tuinders.

Er zijn in het rapport enkele permanente oplossingsrichtingen verkend voor de tuinen met onaanvaardbaar humaan risico en onvoldoende bodemkwaliteit. Voor de oplossingsrichtingen die kansrijk zijn wordt een kosten/batenanalyse opgesteld. Op basis van het resultaat van de risicobeoordeling en de kosten/batenanalyse kan gewogen besluitvorming plaatsvinden over de uit te voeren maatregelen.

In 5 tuinen ligt de blootstelling niet boven de risicogrenswaarde voor onaanvaardbare humane risico's maar is wel sprake van *onvoldoende* bodemkwaliteit. Hiervoor gelden geen tijdelijke beveiligingsmaatregelen maar wel een gebruiksbepijking, namelijk het verbod om te graven in tuinen die zijn ingericht op de stortlaag. Dit verbod is al in een eerder communicatiebericht bij de tuinders kenbaar gemaakt.

Voor de overige tuinen met *matige* bodemkwaliteit gelden de algemene gebruiksadviezen die nu al van toepassing zijn voor alle tuinen op dit deel van de volkstuin. Wij zijn bezig om voor dit deel van de volkstuin een folder te maken met meer specifiekere gebruiksadviezen. Daarnaast geldt ook voor deze tuinen het verbod op graafwerkzaamheden dieper dan 30 cm beneden maaiveld.

Het ecologische risico (risico voor de natuur)

Volgens de Wet bodembescherming moet in een situatie waar sprake is van een overschrijding van de wettelijke norm ook het ecologische risico beoordeeld worden. Het uitgangspunt van het vervolg aanvullend bodemonderzoek was diffuus lood in de bodem met het oog op de blootstelling van kinderen aan lood. Daardoor zijn de meetresultaten die beschikbaar zijn niet genoeg om een risicobeoordeling te maken voor de natuur. De provincie stelt dat een ecologische toets niet zinvol is gezien de scope van het project, het terugdringen van de blootstelling aan lood voor kinderen, en de Omgevingswet waarin een ecologische toets niet meer nodig is.

Wat zijn de gevolgen van jarenlang spelen in de volkstuin?

We kunnen niet uitsluiten dat kinderen meer lood hebben binnengekregen dan wenselijk. Of dat zo is, is niet in zijn algemeenheid te zeggen. Dit is sterk afhankelijk van de individuele omstandigheden die de blootstelling bepalen namelijk: hoe vaak en hoe lang zijn de kinderen aanwezig geweest in de volkstuin, wat hebben ze daar gedaan, hebben ze gewassen uit een moestuin gegeten en hoeveel en hoe vaak gebeurde dat, etc. Deze vragen komen aan de orde in gesprekken met de tuinders, die nog gepland gaan worden.

Gevolgen en/of vervolgtraject

Voor de tuinen met een onaanvaardbaar humaan risico en de tuinen met *onvoldoende* bodemkwaliteit heeft de Omgevingsdienst Haaglanden een opdracht voor een kosten/batenanalyse in voorbereiding. Het resultaat van de kosten/batenanalyse wordt meegewogen bij de bestuurlijke besluitvorming over de te treffen permanentere maatregel. Het grootste dilemma is dat de stortlaag niet verwijderd zal worden omdat het niet kosten efficiënt is om een vuilstort te saneren. Dat betekent dat bij continuering van het bestaand gebruik van deze tuinen de afspraken en verboden goed geborgd moeten zijn en toezicht en handhaving op deze locatie ingericht moet worden. Wij gaan dit verder beoordelen en u hierover nader berichten.

Een ander dilemma is het standpunt van de provincie over het in beeld brengen van het ecologisch risico. Wij gaan hierover in gesprek met de provincie.

De juridische verantwoordelijkheid

Voormalige vuilstortlocaties vallen in principe onder de verantwoordelijkheid van de provincies. Voorwaarde is dat voor de vuilstort in het verleden een beschikking van ernst, urgentie en spoedeisendheid is afgegeven door de betreffende provincie. In dat geval valt de vuilstort onder de zogenaamde vangnetregeling van de Wet bodembescherming. In hoofdlijnen betekent dit dat de kosten voor beheer van de vuilstort en andere maatregelen uit rijksbudget worden betaald. De vuilstort bij Ons Ideaal heeft geen beschikking. Het is ook niet meer te achterhalen waarom in het verleden voor deze vuilstort geen beschikking is aangevraagd. De provincie zoekt op basis van de beschikbare historische gegevens uit of de vuilstort valt onder de vangnetregeling. Dit onderzoek voeren zij uit in samenwerking met de Omgevingsdienst Haaglanden die als adviseur van de gemeente optreedt. De uitkomst van dit onderzoek is belangrijk voor de vraag wie verantwoordelijk is voor de kosten. Zodra wij hierover meer informatie hebben informeren wij u.

Communicatie

Op donderdag 22 juni 2023 hebben we een informatiebijeenkomst gehouden voor het bestuur van de volkstuinvereniging en de tuinders van de 11 tuinen. De tuinders van de tuinen met *matige* bodemkwaliteit informeren wij schriftelijk over het resultaat van de risicobeoordeling. Op een later moment organiseren wij een inloopbijeenkomst voor deze tuinders.

Het vervolgtraject:

- het onderzoek kosten/batenanalyse wordt opgesteld. Wij verwachten dit onderzoek eind augustus 2023 beschikbaar te hebben.
- De juridische beoordeling. Wij verwachten rond 15 juli 2023 daarover meer te weten. Dan komen wij bij u met een update.
- Informatiebijeenkomst met 11 tuinders en het bestuur op 22 juni 2023
- Plannen individuele gesprekken met tuinders.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

H. Sahin

Bijlage(n):
Rapport risicobeoordeling volkstuincomplex Ons Ideaal